

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY JANA ADAMUSA
(1896-1962)
(88)**

Jan Adamus urodził się 12 marca 1896 r. w Krakowie. Był synem Antoniego, profesora Seminarium Nauczycielskiego w Stanisławowie i Franciszki z domu Połączarz. W 1914 r. ukończył I Gimnazjum w Stanisławowie. Studiował prawo na Uniwersytecie w Wiedniu (1915-1916) i w uniwersytecie we Lwowie (1916-1920). W 1914 r. był żołnierzem Legionu Wschodniego, w 1918 r. brał udział w walkach o Lwów. Od 1918 r. do 1920 r. służył jako żołnierz Wojska Polskiego i był sędzią Sądu Polowego 5 dywizji Wojska Polskiego. W latach 1920-1930 był oficerem korpusu sędziowskiego Wojska Polskiego.

W 1927 r. uzyskał doktorat na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie na podstawie pracy, *Zastaw w prawie litewskim w XV i XVI wieku*. W latach 1924-1933 pracował na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie na stanowisku starszego asystenta, W 1933 r. uzyskał habilitację w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. W latach 1933-1939 pracował na Uniwersytecie Wileńskim jako docent w Katedrze Dawnego Prawa Polskiego. Jednocześnie był zatrudniony w Archiwum miasta Wilna. W 1940 r. aresztowany i osadzony w łagrze. W 1941 r. do Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR. W latach 1941-1942 był szefem Sądu Polowego w 6 dywizji. Od 1944 r. do 1947 był kierownikiem Archiwum i Muzeum Polskich Sił Zbrojnych w Szkocji. W 1948 r. powrócił do Polski i związał się z Uniwersytetem Łódzkim. W latach 1948-1962 pracował w Uniwersytecie Łódzkim na stanowiskach: docenta w Katedrze Historii Prawa Polskiego (1948-1954) i kierownika Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa (1954-1962). W 1954 został profesorem nadzwyczajnym, w 1959 r. profesorem zwyczajnym. W Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk pracował w latach 1956-1961, następnie w Instytucie Historii PAN jako profesor w Zakładzie Historii Państwa i Prawa w latach 1961-1962.

Obszarem badań naukowych Jana Adamusa była powszechna historia państwa i prawa, historia prawa polskiego i historiografia historii państwa i prawa. Był autorem m.in. prac: *Historia państwa i prawa polskiego* (1952), *O monarchii Gallowej* (1952), *Polska teoria rodowa* (1958), *Monarchizm i republikanizm w syntezie dziejów Polski* (1961).

Zawarł związek małżeński z Janiną z Kruszyńskich. Zmarł 19 czerwca 1962 r. w Łodzi.

Materiały Jana Adamusa wpłynęły do PAN Archiwum w Warszawie jako darowizna Aleksandra Gieysztora w 1967 r. (numer w księdze nabytków 761). W 2020 r. Marek Ciara uporządkował materiały spuścizny i sporządził inwentarz. Objętość zespołu to 0,02 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały sprzed 1958 r.

W jednostce 1 znajduje się maszynopis pracy *Ideologia feudalna w Polsce X-XII wieku*. W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 88. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/548 /0. Inwentarz składa się z 1 jednostki.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Jana Adamusa*, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 8
2. Adamus Jan Józef, [w:] Andrzej Śródka, *Uczeni polscy XIX-XX stulecia*, Warszawa 1994, tom I, s. 26-27
3. Izdebski H., *Adamus Jan*, [w:] *Słownik historyków polskich*, Warszawa 1994, s. 17-18

INWENTARZ

1. *Ideologia feudalna w Polsce wieków X-XII*,
Opracowanie
Przed 1958, masz., l., k. 69
Druk: „Studia Wczesnośredniowieczne”, IV, Wrocław 1958

